

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre... 16 kor.
Negyedévre... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre... 20 kor.
Negyedévre... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre... 24 kor.
Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 30.

Uj köntösben.

Karácsonykor tíz esztendeje lesz, hogy megindult a *Tiszántúl*.

Nehéz viszonyok közt indult el útjára, új, azelőtt itt ismeretlen irányban tört magának utat, közönnyel, félreértéssel, gyanúsítással, kenyéririgységgel, a nyílt és titkos ellenségek nagy seregével kellett megküzdenie.

A legszélsőbb liberálisok legnagyobb diadalát ülte. A egyházpoltikai reformoknak törvénynyé válása győzelmi mámorba kergette a liberális irány híveit, kik egyre provokálóbban léptek fel azok ellen, akik nem voltak velük egy véleményen. Meggyanusították őket legszentebb érzelmeikben s kétségbe vonták még hazafiasságukat is. A társadalmi és közéletből valóssággal bojkottálni akarták a keresztény konzervatív irányokat minden hívét. Egyszerűen rámondták az ityenre, hogy reactionárius, ultramontán, klerikális és ezzel el volt temetve, mert alig mert valaki védelmére kelni vagy pláne melléje sorakozni.

A szélső liberalizmusnak a féktelen tombolása, mely már a társadalmi érintkezést is csaknem törhetetlenné tette, volt ugyyszólván az első rugó a *»Tiszántúl«* megalapításánál.

Nem gondolt senki támadásra, — szívetlenül seregnek eszébe sem juthat ilyesmi

— csak védelmi eszközt akartak e lap alapítói létesíteni, amelynek sánczairól visszapatnjon az ellenfél mérges lövedéke.

Másrészt a kath. öntudat ébresztésének és emelésének a katolikusok társadalmi szervezésének akart hathatós eszköze lenni a *»Tiszántúl«*.

Az egyházpoltikai csatát azért vesztették el a katolikusok, mert váratlanul, készületlenül, szervezetlenül érte őket a szélső liberálisok támadása. Első tanulság tehát belőle, hogy követni kell az ellenfél példáját és szervezkedni kell mindenfelé, minden téren: a társadalomban, az irodalomban, a közgazdasági- és az egyleti életben és ezzel egyszersmind a hitéletben. Csak így lehet ébren tartani a kath. öntudatot, csak így lehet felkelteni kényelmes álmadozásaikból a közönyösöket, csak így lehet tette, munkára ébreszteni a henyelőket.

A liberálisok pusztításait falun és városban egyaránt lehetett már észlelni egy évtizeddel ezelőtt, de igazában csak az egyházpoltikai küzdelem s annak eredménye nyitotta fel szemünket. Emellett az új törvények hatása kiszámíthatatlan volt — legfőbb ideje volt tehát a cselekvésnek, hogy az új törvények hatását s általában a radikális irány térfoglalását ellensúlyozzuk tőlünk telhetőleg.

Más téren is szükségét láttuk a határozott állásfoglalásnak és mentési akciónak.

A közgazdasági liberálisok valóságosan tönkre tette a föld népét, védtelenül szolgáltatva azt ki a telhetetlen ursorások karmainak, — a városoknak régi tősgyökeres polgárságát, a kisiparosokat pedig a korlátlan szabad ipar, az örült szabad verseny tette proletárokká.

Mindezek tetejébe pedig a nemzetközi jelszavak megingatták a magyar nemzeti érzést s meggyengítették a nemzeti jogokért és érdekeltért folytatott küzdelmet, melyben a liberális kormányok oly gyengéknek mutatták magukat.

Ezen áramlatok ellen kellett védekezniünk s ez a törekvés hívta életre tíz esztendővel ezelőtt a magyar konzervatív agrárius iránynak egyik szerény közlönyét — a *»Tiszántúlt«*.

Minden kezdet nehéz. Gyenge volt a szavunk, nem állott nagy sereg a hátunk mögött — nem hivatkozhatunk fényes, zajos sikerekre. De nyugodt öntudattal mondhatjuk, hogy ami ez irányban vidékünkön történt, abból becsületesen kivettük a részünket.

Ugy érezzük, hogy napjaink forrongó küzdelmei közt éppen olyan szükség van lapunkra, mint az elmúlt évtizedben volt.

Az új küzdelemben új fegyverekkel indulunk: új köntösben új betűkkel jelenik meg lapunk, de a régi eszményekért, a régi szellemben küzdünk törhetetlen kitartással.

Hisszük, hogy közönségünk méltá-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Mosolyok.

Írta: Molnár Károly.

Oh hány féle a mosoly, a női mosoly! A nő mosolyog ha örül, mosolyog, ha szenved, ha valami tetszik neki, ha ellenszenvezik valakivel. Mosolyog, ha megismerkedsz vele, ha kezét csókolsz neki, ha szerelmet vallasz, ha megcsókojod arcát, ha megkéred kezét, mosolyog még akkor is, ha haldoklik, sőt még a halál is mosolygóvá teszi arcát, még meghalva is mosolyog. Van rokonszenvet kelteni akaró, lekötélző, visszautasító, szemérmes, boldogító, kábító, csábító, csókra ingerlő, csókolni való stb. és van végre fagyos mosoly, ez már a halál mosolya...

Én most egy másforma mosolyról fogok szólni; egyikhez sem hasonlít, mindegyiktől különbözik. Szememmel láttam, a mint Erzsike ajkán megjelent, egy pillanatig ott játszadozott, láttam; azután éreztem hatását és a szívembe nyilallott.

Láttam Erzsike e mosolyát, láttam utána elborulni arcát, szinte éreztem szenvedését s ő mégis, megint mosolygott. Az első mosolyt nem tudom milyennek nevezem, ez utóbbi már a fájdalom mosolya volt.

Régen történt, de azért emlékszem. Erzsike jegyben járt. Szép lány volt és jó szívé. Jó szívé volt, ezt különösen kiemelem. Édes kis kővér arca volt, telve bájjal az egész lány — mintha magam előtt látnám — egy rózsaszín ruha állt neki legjobban, ebben tetszett meg vőlegényének, Barna Emilnek is, ebben is volt ő tán a legszebb. Már rég egymásé lehetek volna, de késleltette az esküvőt Emil édes anyjának betegsége, kit Emil nagyon szeretett.

— Lelkem egyik fele anyámé, másik fele tiéd Erzsike — szokta mondani, s már kevés kellett hozzá, hogy egész lelke Erzsikéjé legyen.

Borongós őszi nap volt. Előkelő, nagy számú közönség gyűlt egybe Barna Emil házában udvarán. A nagy vadgesztenye fa utolsó

leveleit szomorúan hullatta, mintha ő is sirna, mintha ő is adózni akarna annak a nőnek az emlékének, ki lombjai alatt hajdan sokszor üldögtél s kinek koporsójára most megsárgult leveleit hullatja.

A koporsó előtt állt a család egyetlen tagja, Emil, háta megett én, mellette menyasszonya, Erzsike, azután a többiek.

Az egész szertartás alatt Emil egy könnyet sem ejtett, pedig a lelke sirt, a lelke zokogott. Szilárdan állt, a szíve sajgott, de könnyezni nem tudott.

S ez a legnagyobb fájdalom, némelyik férfi könnyezik, ha kedves baráttól bucsúzik néhány napra s ő most bucsúzik örökre... anyjától s még sem sir. Szív legyen az, mely a könny nélküli fájdalmat kiállja anélkül, hogy fájdalmában meg ne szakadjon. Kinosabb ez a könny nélküli fájdalom a kinpadnál, olyan ez, mint mikor a szívet tűkkel szurkálják s egymásután ölnének el minden ideget; kinosabb ez a könny nélküli fájdalom a meghalásnál, mert megnyugszunk a feltámadásban, de itt nincs e fájdalomtól feltámadás soha, itt csak

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre
MITTEILER EDE Nagyvárad,
Fő-utca.
(Uri Casinó-épület).
TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-csészé

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készíti *férfi-öltönyöket*, s minden e szakbavágó ruhaneműeket. — Női *costümöket*, valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

nyolni fogja törekvésünket és tömöttebb sorokban fog küzdeni velünk elveink diadaláért:

Istenünkért s hazánkért!

Dr. V. Gy.

Uj földmívelésügyi államtitkár.

A Hivatalos Közlöny legújabb száma közli ruhmvérti *Rapais* Radó miniszteri tanácsosnak földmívelésügyi miniszteriumi második államtitkárrá történt kinevezését.

A városi fizetések emelése.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap, pénteken délután tartott ülésében foglalkozott a város törvényhatósági bizottságához személyes pótlékok megszavazása iránt beadott kérvényekkel.

Rimler Károly polgármester elnöklete alatt Dús László, dr. Hoványi Gyula, Mihelyi Adolf, Lukács Ödön, Ragány János, dr. Berkovits Ferencz, Beczkay Lajos, Farkas Izidor, Balogh Döme, dr. Kurländer Ede, Steiner M. Albert, Janky József, dr. Friedländer Samu és Eleméry Ferencz aljegyző, voltak jelen.

A főmérnök fizetés-emelése.

Lukács Ödön tanácsnok, mint előadó, első sorban *Köszeghy* József főmérnök kérvényét terjesztette elő, amelyben a közuti alapból 2000 korona személyes pótlékot kér, továbbá a vízvezetési alapból részére járó 600 korona felügyeleti pótlékot 1000 koronára kéri felemelni. — Az általános fizetés rendezés esetén pedig az állami tisztviselők részére megállapított VI. fizetési fokozat 1. osztályának megfelelő fizetést kér.

A főszámvevő a kérelem teljesítését akként javasolja, hogy a 2000 korona 1904. január 1-től, a vízvezetési alap dotációjának felemelése pedig 1901. elejétől számíttassék.

Előadó szintén ilyen módozat mellett javasolja a pótlék megszavazását.

Farkas Izidor a főmérnök érdemeire való tekintettel, a kért pótlékot megszavazza, de azzal a pótlással, hogy az általános fizetésrendezésnél ezt a pótlékot vegyék számításba.

Dr. *Friedländer* Samu azt látja, hogy kol-

legiálításból pártolják a kérelmet a tanács tagjai. Ha a kérelmet teljesítik, a főmérnöknek nagyobb lesz a fizetése, mint a polgármesternek és főjegyzőnek, vagy egy alispánnak. Azt látja, hogy a városi tisztviselők fizetése nem arányos, azért a tanács mielőbb tegyen javaslatot az általános fizetés javításra vonatkozólag.

Dr. *Berkovits* Ferencz más nézetben van. Az általános rendezés nem tartozik ide. Oszítja azt a nézetet, hogy mindenkinek javítsák a fizetését, de a műszaki tisztviselők működését nem lehet a többi közigazgatási tisztviselőkhöz hasonlítani. A pótlékot megsavazza.

Dr. *Kurländer* Ede szerint az államnál sem fizetnek oly magas összeget, mint amit *Köszeghy* kér. A polgármester is egész tevékenységét a városnak szenteli. Pótlékot nem kap. Az összes tisztviselők fizetésemelésére tegyenek javaslatot.

Dr. *Hoványi* Géza szintén amellett van, hogy a tisztviselők fizetése nem megfelelő, de ebben a kérdésben külön bizottságot küldtek ki. Most a főmérnök kéri, hogy megélhetését biztosító fizetést adjanak. Egyes tisztviselők ha kérnek javítást, de ezt igyekezetükkel behozzák. Ilyen például a villanyos igazgató állása. Ezek a dolgok teszik lehetővé, hogy az összes tisztviselők fizetését javíthassák, a város nagy megterhelése nélkül. Nagyvárad fejlődő város. Ha olyan főmérnökünk lett volna eddig mint most, sok dolog másként volna. Rámutat a hidegser- és kálvária-utcai vasuti hidakra. Fontos, hogy olyan műszaki közege legyen a városnak, aki előrelát a város fejlődésére. Az utcák rendezetlenek, műszaki közeg hiányában. Midőn olyan embert lát, aki minden kiváncságnak megfelel, ezt méltányolja. Elfogadja, hogy 1905-től adják meg a pótlékot, de csak a fizetés rendezésig.

Mihelyi Adolf elfogadja a javaslatot, de furcsa, hogy az egyik kérelmet teljesítik, a másik tisztviselőt nem. A főkapitány is kér pótlékot, mi lesz ezzel? Rámutat, hogy a polgármesternek sem megfelelő a fizetése, pedig reprezentálni is kell. De szerénysége folytán nem kér. Szeretné az ügyet bővebben tárgyalni, hogy igazságos legyen az eljárás. Nézzük meg, kinek kell adni pótlékot. Ha ezt nem fogadják el, ő is megszavazza a főmérnöknek a kért pótlékot.

Friedländer Samu kéri, hogy sürgessék meg az általános fizetésrendezés tárgyában kiküldött bizottságot, miszerint még ez évben rendezzék a kérdést.

Dr. *Hoványi* Gyula hivatkozik rá, hogy

az államnál és megyéknél emelték a fizetéseket s ez elől a városok sem térhetnek ki. De a dolog természetéből folyik, hogy ehhez idő kell. A vármegyéket különben sem lehet irányadóul venni, mert az állami közigazgatást teljesítik, míg a városok a saját vagyonuk felett önkormányzattal bírnak, ha ezt megakarják védeni, saját maguknak kell áldozni a tisztviselők tisztességesebb fizetésére. Ezt azonban nem teheti azonnal. Most egy műszaki tisztviselő kér fizetésemelést, ezt ne vegyék a többiekéhez. Csak a polgármester állása még ilyen fontos, akinek az összes városi ügyek a kezében vannak. Ilyen még a főmérnök, a ki a műszaki ügyeket, a város fejlődését vezeti s akit külön kell dotálni alkotó tehetségeért. Az ő helyes koncepciója hozza magával a város helyes fejlődését. Szerencsés volt a főmérnök kinevezése. A 2000 korona személyes pótlékot megadja a közuti alapból, de a vízvezetési alap pótlékát kikapcsolná most.

Beczkay Lajos nem térhet ki a főmérnök kérésének teljesítése elől, de a kért összegnél kevesebbet adna, nehogy az általános fizetésrendezésnél visszaesés következzen be. A többi tisztviselőkre is rossz hatással lenne, ha egy tisztviselőnek egyszerre 2400 korona pótlékot szavazzanak meg. Az sem helyesli, hogy különböző alapokból adjanak pótlékot. A közuti alapból 1000 koronát megszavaz.

Dr. *Hoványi* Géza odamódosítja nyilatkozatát, hogy a pótlékot csak a fizetés rendezésig adják meg s akkor vegyék számításba.

Steiner M. Albert helyesli a kérelem teljesítését.

Dr. *Hoványi* Géza: a 2000 koronát a közuti alapból adják meg, de a vízvezetési alapból továbbra is a mostani 600 korona pótlékot hagyják meg. A vízvezetékkel más célok vannak tervben. Ez iránt megsürgeti a polgármestert.

Beczkay Lajos megszavazza a közuti alapból a 2000 korona pótlékot, ha a vízvezetési alap 600 k. pótléka érintetlen marad.

Rimler Károly polgármester köszöni, hogy ilyen módon hajlandók megoldani a kérdést.

Ezután a bizottság elhatározta, hogy véleményezi, miként a főmérnöknek a közuti alapból 1905-től 2000 korona pótlékot szavazzanak meg, méltányolva kiváló tehetségét és működését. Ez összeg, mint működési pótlék az általános fizetés rendezésnél betudassék. A vízvezetési alap felügyeleteért jövőre is maradjon meg a 600 korona pótlék. — Felkéri a

enyhíteni lehet rövid időre, de megszűntetni soha.

És Emil végig szenvedte e fájdalmat, csak nézte a koporsót, anyja koporsóját, csak sóhajtott egyet-egyed, igazat, mélyet; mintha a lelkéből jönne egyetlen magával hozva egész szive egész fájdalmát.

Annak szólt e sóhaj, ki a koporsóban szendergett arcán a halál fagyos mosolyával, annak szólt, ki a fél lelkét bírta, édes anyjához. És mikor a koporsót a gyászkocsíhoz akarták vinni, még egyszer ránézett nagy fekete szemével s aztán tekintetét Erzsikére fordította.

Erzsike már várta e pillantást — s tán vigasztalni akarta — egy mosoly jelent meg ajkán, mintha most is látná, ott lebegett egy pillanatig.

Emil, amint meglátta e lebegő boldog mosolyt, az életerős, szilárd ember, ki anyja koporsójánál rendíthetetlenül állt, erőtlően összerogyott.

Elrebbent a boldog mosoly, hogy helyt adjon egy másinak; ez már a fájdalom mosolya volt.

Mikor magához tért Emil, megfogta a kezem, magához huzott, mélyen a szemembe

nézett, úgy a hogy csak ő tud nézni, kérve és mégis követelve, így szólt hozzám:

— Szeretsz-e te engem, úgy mint barát a barátját?

— Mint testvér szereti a testvért — feleltem én.

— Bizok rád valamit — mondta lassu, vontatott hangon, — Elmégy Erzsikéhez s megmondod neki . . . feledjen el. — Ezeket mondta szórul-szóra, most is a fülemben cseng . . . feledjen el . . . mennyi fájdalom volt e szóban s a szilárd férfi, ki anyja koporsójánál egy könnyet sem ejtett, most pedig zokogott.

— Ennyit és ne többet — tette azután hozzá.

Próbálgattam lebeszélni, hivatkozva Erzsike áldott jó szívére, kérdeztem az okot, ő csak ennyit felelt:

— Ne kérdezz, szeretem most is, de nem tudnék a szemébe nézni, olyan boldogan mosolyogni akkor, mikor én úgy szenvedtem. Olyat életemben sosem éreztem, oh az a mosoly megöl engem!

Szomoruan nyitottam be Erzsikéhez, ép a rózsaszín ruhájában találtam.

— Hát Emil nem jön, őt várom — kérdé s most már értettem, miért vette fel e ruhát.

— Nem, — mondtam én — nem jöhet, nem jön többet soha! E szókra Erzsike ajkán megint megjelent egy mosoly, ezt már ismertem, mikor Emil összerogyott, akkor láttam először, most másodszor s már mégis ráismertem.

— És miért, — kérdé azután.

— Nem tudom, ezt a két szót üzeni csupán . . . feledje el.

Mintha ma lenne ép úgy emlékszem, mintha előttem állna, rózsaszín ruhájában két kezét szívére szoritva. Kéz a szíven, a szemében könny, arca halvány és ajkán megint mosoly. Ezt a mosolyt sosem feledem el, ez már nem rebbent el, ez ott maradt ajkán örökké. S a mint e mosoly bearanyozta arcát s előmlött egész lényén:

— Feledjem el? No nem baj — mondta lemondóan, kezét nyújtotta s elment. Azóta többször láttam, ajka körül mindig e sajátos mosoly játszadozott. Ezt a mosolyt sosem feledem el.

Róth M. utóda

ajánlja ez évről érkezett angol ujdonságait

Egyedüli raktár

Townes féle (Valódi amerikai angol kesztyűkben (cipőkben

uri ingek mérték szerint

angol vadász mellény és bőrkabát különlegességek.

bizottság a polgármestert, hogy az általános fizetés szükségét látva, a kiküldött bizottság ez irányban mielőbb tegye meg javaslatát.

A főkapitány pótléka.

Előadó tanácsnok előterjesztette Gerő Ármán rendőrfőkapitány kérelmét, 1000 korona működési pótlék megadása iránt. Nagyváradon a legkevesebb a főkapitány fizetése. A kérelem teljesítését ajánlja.

Mihelyi Adolf, Steiner M. Albert és dr. Hoványi Géza a pótlék megadása mellett, Beczkay Lajos, dr. Friedländer Samu ellene szóltak.

Ugyancsak a kérelem teljesítése ellen szólt még dr. Hoványi Gyula, aki egyben indítványozta, hogy Szántó Lajos közgyám hasonló irányú kérvényének az elutasítását is véleményezze a szakbizottság.

A többség ez utóbbi indítványt fogadta el s így a kérvények elutasítását véleményezik.

*

Lakos Lajos kérte, hogy «Nagyvárad multja és jelene» című művének nyomtatási költségét, 1700 koronát térítse meg a város.

A kérelem teljesítését a tanácsra bízta a bizottság.

A város alapítványai.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága az új városház felavatása alkalmából 20000 koronás alapítványt tett, felerészben emberbaráti, felerészben közmívelődési célokra.

A főszámvevő javasolta, hogy az összeget tökéltessék s évenként két ezer koronát vegyen fel költségvetésbe erre a város. Ha az összeg együtt lesz, 10000 koronát használjanak fel a hajléktalanok menháza alapjára, 10000 koronát pedig tanulmányi ösztöndíjakra, akként, hogy felváltva egyik évben az ipariskolát végzett, másik évben a kereskedelmi tanoncziskolát végzett ifjú nyerje el külföldi tanulmányi ösztöndíjat.

Dr. Friedländer Samu a tanács figyelmébe ajánlja, hogy már most lehetne kellő finanszírozással életbe léptetni ezen intézményeket.

Dr. Berkovits Ferencz az ösztöndíjak helyett népkönyvtárakra óhajtaná fordítani az alapítvány felét.

Rimler Károly polgármester megnyugtatta előtte szólót, hogy a tanács legközelebb más uton fog intézkedni a népkönyvtárakról.

Dr. Hoványi Géza és Ragány János a finanszírozásra vonatkozólag szolgáltak felvilágosítással s kimutatták, hogy már a jövő évben életbeléptetheti a város az ösztöndíjakat.

Az előterjesztést ilyen alapon véleményezi a közgyűlésnek a szakbizottság.

*

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter kérésére helyezte egy gépkezelői tanfolyam felállítását, ha megfelelő hozzájárulást biztosítanak az érdekeltek.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara átiratban kérte a várost, hogy a tanfolyam fenntartásához járuljon hozzá.

A főszámvevő azonban nem tud fedezetet kimutatni, s különben is iparoktatási célokra már tetemes összeget ad a város, ezért a város nem járulhat a tanfolyam fenntartásának költségeihez.

A szakbizottság ezen javaslat alapján a hozzájárulást nem véleményezi.

A keletázsiai háború.

Pétváron nagy elhatározás pattant ki a béke-czár fejéből; felfrissítette az orosz vezérkart. A új csillagok: Jilinsky tábornok főtanácsadó, a ki Nikolajevics Miklós nagy-hercegnek, az új fővezérnek adja majd a remekebbnél remekebb tanácsokat, amelyeket bizonyára megvalósítanak és ennek következtében a japánok kötelesek lesznek Fönvancsengig visszavonulni.

Hogyha azonban a japánok a czár eme óhaját nem teljesítik, úgy ezeknek az uraknak kell keresztülvinni, illetve őket a parancs

teljesítésére szorítani, ha lehet. A mi még ebben az évben elválik bizonyára.

A mandzsuriai harctéren mélységes hallgatás közt vonulnak feljebb-feljebb a japánok. Ez az ugynevezett nagyjelentőségű csend, a melynek méhében döntő jellegű események fogantatnak meg.

Port-Arthur áll és Tókióban kezdenek méregbe jönni. Stössel kemény legény, a japánok meg nagyon elkeseredettek s ez a szégyenteljes elkeseredés bizonyára azt fogja eredményezni, hogy a japánok hatványozott vitézséggel fognak az erődök ellen rohanni, hogy a háborgó közvéleményt lecsendesítsék.

Mai hireink itt következnek:

Sanghai, szept. 29. Port-Arthur ostroma tegnapi óta szünetel, a Fukishama szállító hajó nagyon sok lövészert s nehéz hegyi ütegeket szállított Port-Arthur alá, ahol ezeket most felállítják. Dalnyból, a tegnapi nap folyamán, 8000 embert ment Port-Arthurba.

Mukden, szept. 30. Kuropatkin egy a czárhoz intézett táviratban jelenti, hogy az oroszok ez időszerint nem voltak abban a helyzetben, hogy a japánok átkelését a Hun folyón megakadályozhatták volna. Éppen ezért a védelem tisztán Mukden környékére fog szorítkozni.

Mukdent földadják?

Niucsvang, szeptember 30. A japán hadsereg Mukdentől északi irányban koncentrált a hadseregét és lassu menetben, óvatosan halad előre. A kémszolgálat kiderítette, hogy a oroszok hadállása nem csak bizonytalan, de rendetlen is. Az előcsapatok néhányszor össze is ütköztek, de ezek az ütközetek nem nagy jelentőségűek voltak. Minden jel arra mutat, hogy Kuropatkin nem fog újabb döntő ütközetet elfogadni. Még nem bizonyos, hogy az oroszok meg akarják-e tartani Mukdent. Sőt a hadállások szerint némi bizonyossággal lehet arra következtetni, hogy Mukdent fel fogják adni és vissza fognak vonulni egész Karbinig, amelyet védelemre Kuropatkin sokkal alkalmasabbnak tart, mint Mukdent. Az orosz főhadvezér egyébiránt — ha rajta állt volna — már régen kiürítette volna Mukdent. De a pétvári katonai körök — élükön a czárral; — kiadták a jelszót, hogy: «Elég volt a visszavonulásból!» Ezt persze könnyebb hangoztatni, mint megtartani.

Az orosz hajóraj veszedelme.

Csifu, szept. 30. A kikötő blokádjának vasgyűrűje mind szűkebbre szorul össze. A japánok naponként bombázzák a várost és kikötőt s mind jobban fenyegetik az orosz hajókat. A városban igen nagy a rémület. Az orosz parancsnokságnak az a törekvése, hogy a blokádot áttörje, ami nagy kockázat. De éppen olyan kockázat megvárni a japánok közeledését. Így is, úgy is a megsemmisítés veszedelme fenyegeti az orosz hajórajt. Az oroszok kétségbeesése leírhatlan.

Port-Arthur helyzete válságos.

Csifu, szept. 30. Egy Port-Arthurból menekült orosz beszéli, hogy Port-Arthur helyzete eljutott a válságos ponthoz. A japánok minden oldalról ostromolják a városerősséget s már most körülbelül két mértföldnyire jutottak el Port-Arthur elé. Két külső erődön kívül valamennyi erődöt elfoglaltak már s most már a belső erőd ellen vonulnak fel. Az előnyomulás csak igen lassan történhetik, mert az oroszok mindentelé aknákat helyeztek el a föld alatt, amelyek az előnyomulást igen veszélyessé teszik.

A czár üdvözlése.

Odesza, szept. 30. A czár üdvözlésére Ferdinánd fejedelem Dragunov ezredesből és Szavov hadnagyból álló küldöttséget menesztett, mely tegnap este érkezett ide.

Az angol-tibeti szerződésről.

Pétvárad, szeptember 30. A Journal de Petersbourg a Noszkovszkija Vjedomosztinak az angol-tibeti szerződésre vonatkozó cikkét idézi.

Ebben a cikkben kifejtik, hogy a szerződés úgy Kína, mint Tibet, különösen pedig Oroszország tekintetében, semmisnek kell venni. Oroszország a szerződést nem fogadja el és nem is szabad, hogy elismerje, mert nyilvánvaló módon ellenkezik az angol parlamentben elhangzott nyilatkozatokkal, valamint az angol — orosz egyezményekkel, melynek határozatai szerint Anglia hivatalosan kötelezte magát arra, hogy semmit sem változtat Tibet politikai statusquóján.

A cikkelyben végül hangsúlyozzák, hogy az angol-tibeti szerződés szövege az angol kormány rosszhiszeműségét és bárdolatlan-ságát igazolja.

Az oroszok kitörése.

London, szept. 30. (Saj. tud. táv.) Csifuból érkezett jelentés szerint az orosz hadihajók kitörték a port-arthuri kikötőből, de a japánok heves támadás után visszaverték őket. Az orosz tengereszek körében nagy az elkeseredés a meghiusult kitörés miatt.

30.000 sebesült.

London, szept. 30. (Saj. tud. táv.) A Dayly Express értesülése szerint Port-Arthurban eddig 30.000 sebesültet ápolnak. A japán bombák óriási rombolást visznek végbe a városban. Több Port-Arthurból Londonba érkezett magánlevél szerint, az erősséget a japánok nem fogják tudni bevenni.

Elfogott japán czirkálók.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.) Pétervárról érkezett jelentés szerint az oroszok Csifutól délre három japán czirkálóját elfogták. A hír még megerősítésre szorul.

Nagy ütközet.

London, szept. 30. (Saj. tud. táv.) Mukdentől délre heves ütközet volt a japánok és oroszok között, mely az oroszok vereségével végződött.

Lefejezett kémek.

London, szept. 30. (Saj. tud. táv.) Liaojangból jelentik, hogy a japánok 15 rabot, kiket kémkedésért fogtak el lefejeztek.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni szíveskedjenek.

* **Radnai püspök installációja s egy pohárköszöntő.** Téves értesülés nyomán az ország sajtójának egy részében a Radnay Farkas besztercebányai püspök imént végbement installációjáról hozott tudósításban az foglaltatik, hogy a diszebäden a besztercebányai szabadkőműves páholy nagymestere (?) is pohárköszöntőt mondott a püspökre. A tudósítás eme része érthető nagy szenzációt keltett mindenfelé. Ez az értesülés azonban a lapoknak igen vastag tévedés volt, amennyiben a banketten *semmiféle* szabadkőműves szót nem emelt s ily pohárköszöntő el nem hangzott. Ezt legilletékesebb helyről nyert információjunk alapján írhatjuk, amennyiben az installáción Nagyváradról jelenvoltak beszélnek,

kik állandóan részt vettek az ünnepség minden mozzanatában, de ily pohárköszöntőről mit sem tudnak. Különben az illető lapok is adósak maradtak az illető szabadkőműves szónok nevével, ami legalább is gyanus volt már magában is.

* **A mezőtelegdi műemlék.** Megemlékeztünk egyik régebbi számunkban, hogy megénknek egy nagybecsű középkori műemléke mentetett meg a végpusztulástól a mezőtelegdi református templomnak tősgyökeres renoválása által. Ez kezdetben katolikus templom volt, a XIV. században épült gót stílusban. Később a reformátusok birtokába került, kik megfosztották a művészi díszítéstől. Utóbb maga a templom is pusztulásnak indult, de a műemlékek országos bizottságának közbelépése folytán restaurálták a templomot. A renovált templom s egyszersmind ujonnan szerzett orgonájának felavatási ünnepélye holnapra egy hétre fog végbemenni ünnepélyességgel. Reggel isteni tisztelet lesz, délután társas ebéd, este táncvigalom.

* **Honvédhadapródiskolánk kitüntettjei.** A budapesti közlöny legújabb száma adja hírül hivatalosan a nagyvárad honvédhadapródiskola derék, kiváló parancsnokának *Major* Miklósnak legfelsőbb helyről jött kitüntetését. Ő Felsője iskolaparancsnoki minőségében tanusított több évi érdemteljes működése elismerésül *Major* Miklós, a lugosi 8. honvédgyalogezrednél létszám felett vezetett alezredesnek, a nagyvárad honvédhadapródiskola parancsnokának a *katonai érdemkeresztet* adományozta. A ritka népszerűségnek örvendő kiváló magyar érzelmű főosztályos kitüntetés nagy örömet keltett a városban. — Azonkívül elrendelte ő Felsője, hogy a nagyvárad honvédhadapródiskolában tanári minőségben teljesített több évi sikeres működése elismerésül *Hausser* Henrik I. osztályú századosnak, ki a tanári kar egyik igen képzett s rokonszenves tagja, a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék.

* **Az igazságszolgáltatás köréből.** Ő Felsője az igazságügyminiszter előterjesztésére *Euday* Antal nagyszalontai járásbírói albirót a nagyvárad kir. ügyészséghez alügyészsévé nevezte ki. — *Plósz* Sándor igazságügyminiszter *Sarkady* Imre nagyvárad kir. törvényszéki aljegyzőt jelenlegi alkalmazása helyén jegyzővé nevezte ki.

* **A közönség figyelmébe.** A villamos mű az áramszámláló órákat azon fogyasztóknak, akik az áramot 1904. december hó 31-ig bevezetik és használatba veszik, szabályrendeletünk értelmében díjmentesen szolgáltatja és a berendezéseket díjmentesen vizsgálja felül. A jövő év január 1-től kezdve csatlakozóknak azonban ugyanezen szabályrendelet értelmében az árammérő használatáért bizonyos bért, a szerelések felülvizsgálásáért pedig felülvizsgálati díjakat kell fizetniök. Azért ajánljuk, vezettessen be mindenki, még ezen esztendőben a villamos áramot, mert ezáltal sok költségtől kiméli meg magát. A részletekre nézve szívesen szolgálunk felvilágosítással a villamos telepen levő irodánkban. Nagyvárad, 1904. szeptember hó 29-én. Nagyvárad város villamos műve. *Belányi* Imre igazgató.

* **Ötöstendős életmentő.** Londonban a minap valóságos hőstettet vitt véghez egy ötöstendős fiúcska. *Neidt* James a neve az arasznyi hősnak, aki alig két éves kis öcscsével egyedül volt odahaza, a mikor fejük fölött egyszerűre kigyulladt a ház. A füst már egészen betöltötte a szobát, s a kis James kiszaladt a lakásból, hogy a lépcsőkön lesietve, a szabadba meneküljön. Utközben azonban a csöpp-

ségnek eszébe jutott még kisebb öcscsikéje, aki nyugodtan aludt ágyacskájában. És az öt esztendő fiúcska visszafordult, fölbotorkált az a sűrű füstben az emeletre, és a lángok között behatolt a szobába és kiczipelte már eszméletlen kis öcscsét. Az utcán aztán az emberek vették a hősi fiúcskát és kisöcscsét pártfogásukba. A tűz ezalatt olyan mérveket öltött, hogy mire már a tűzoltók odaérkeztek, az egész ház lángokban állott.

* **Papp Oszkár kitüntetés.** Nagyvárad közéletének is egyik értékes tagját, dr. *Papp* Oszkár törzsorvost, a nagyvárad honvédállomás orvosfőnökét szép kitüntetés érte. Ő Felsője a szegedi honvéd csapatkórház parancsnokává nevezte ki. Távozását őszinte sajnálattal látja városunk közönsége, bár előléptetésén vele együtt örvend.

* **A szinügyi bizottság ülése.** A szinügyi bizottság tagjait felkérem, hogy október 1-én d. u. 3 órakor a városház tanácstermében tartandó ülésre megjelenni szíveskedjenek. Tárgy: Szinigazgató jelentése az októberhavi műsor tárgyában. Nagyvárad, 1904. szept. 30. Dr. *Hoványi* Géza biz. elnök.

* **Szunyogh Zsigmond halála.** Biharvármegye egyik legelőkelőbb családját, a Szunyogh család megrendítő gyászestét érte. *Szunyogh* Zsigmond érsemlyéni földbirtokos, Biharvármegye törv. hatósági bizottságának tagja, volt országgyűlési képviselő tegnap hosszas szenvedés után elhunyt. Az elhunyt pár évvel ezelőtt még tevékeny részt vett a közéletben s mint függetlenségi jelölt lépett fel a székhelyi kerületben. Pár évvel ezelőtt súlyos idegbajba esett s szanatóriumba szállították, de ott sem talált gyógyulást. Temetése ma délután két órakor lesz érsemlyéni birtokán.

* **Anyakönyvvezetői kinevezés.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Biharvármegyében a feketebátori anyakönyvi kerületbe *Török* Bálint segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

* **Rákóczi-ház Amerikában.** Minden nap új bizonyosságot kapunk arról, hogy Amerikába szakadt véreink hazafisága nem csökkent a távol idegenben sem. Akárhová vesse a sors a magyart, nemzeti ideáljait csak oly szentnek tartja, mint idehaza. Legutóbb Bridgeportban Rákóczi-házat építettek. Erre vonatkozólag a klevelandi »Magyar Híradó« ezeket írja:

A Rákóczi-ház voltaképpen a Rákóczi-egylet háza. De azért Bridgeporton bizonyára csak »Rákóczi-ház« lesz a neve. S mikor olvasom a ház alapkövetelési ünnepére szóló meghívót, eszembe jut, hogy ez az első ház, a melyet magyar egylet maga épít Amerikában s a második ház, a mely magyar egylet tulajdona.

S ezt a körülményt még érdekesebbé teszi, hogy a magyar egylet tulajonát képező másik ház szintén Bridgeporton van (a B. S. E. Szövetkezetének háza), tanuságot téve róla, hogy a magyar egylet élet dolgában Bridgeport az első magyar kolónia Amerikában. Egyleti házakról szólva, egészen őszintén bevallom, hogy nem vagyok barátjuk. Bizonyos, hogy nincsen biztosabb és jövedelmezőbb vagyoni befektetés az ingatlanál, de egyleteinket még sem tartom megérettnek e befektetésekre, melyek nagy üzleti ügyességet igényelnek. És ha a vezetőkben meg is van ez a kellő üzleti ügyesség: nincsen meg az egyleti tagokban, akik ennek folytán nem képesek érdeme szerint bírálni meg az ingatlan vételt. Ebből következő, hogy nincs magyar egyleti ingatlan — tranzakció surlódások nélkül. No de ezek a

megjegyzéseim az eddigi ingatlan-vételekre nem alkalmazhatók, mert azok immár befejezett tényeket képeznek és eddigelé jól beváltak. Ami már mostan a Rákóczi-házat illeti: ha már egyszer meg volt a nagy telek, csak természetes, hogy a nagy telken a házépítést magának a Rákóczi-egylet kezdte meg. Ha az építést czélszerűen, okosan eszközlik: úgy nemcsak, hogy a befektetett tőke jól fog jövedelmezni, hanem lesz egyúttal egy olyan központ a magyar társadalmi élet számára, minőre minden nagyobb magyar telepen szükség van. De éppen ezért ajánlanám, hogy legyen az új házban nemcsak egyleti gyűlésterem, hanem egy megfelelő magyar klub helyisége is. S ha nincs még Bridgeportban oly tisztán kultur- és társadalmi czélú egylet, mely állandó helyiséget tarthatna fenn: ime, itt van az alkalom így egyelni, klubnak létesítésére. Ha a Rákóczi-egylet házépítése megteremt a magyar klubot, hol ifjak, öregek egyaránt összejöhetnek olvasni, beszélgetni, szórakozni; hol könyvtár tarthatni fenn; és felolvasásokat, házi estélyeket stb. lehet rendezni: úgy a Rákóczi-ház nemcsak anyagi, hanem kitünő szellemi tőkebefektetés is fog jelenteni. Üdvözlöt Bridgeportba!

* **Kiderült bérnyilkosság.** Feltűnést keltő letartóztatás történt tegnapelőtt a hevesmegyei Fényő községben, ahol Szalkai András jó módú gazda embert a csendőrség letartóztatta. A letartóztatás oka, amint ezt a nyomozás megállapította, bérnyilkosság. Másfél hónappal ezelőtt a letartóztatott ember testvére egy vasárnap délután nyulvadászatra ment a mezőre, ahonnan nem is tért többé vissza. Másnap reggel halva találták Szalkai Mihályt egyik kukoricza tábla mellett. A halottnak a mellén lösebb tártongott s minthogy a kilőtt vadászfegyverét is mellette találták, azt hitték, hogy öngyilkosság történt. A járási őrmesternek azonban gyanus volt a dolog s nyomozást indított. Fáradsága eredményes volt. Feltűnt ugyanis az őrmesternek, hogy Dabrik György napszámos, aki még a múlt évben is Szalkaiéknál szolgált, tavasz óta pedig Szalkai Andrásnál napszámoskodott, tulságosan költekezik. Mikor ezért az őrmester Dabrikot kérdőre vonta, az többféle módon akarta igazolni, hogy hol szerezte a pénzt, de mindig mást mondott. Végre, mikor az őrmester már nagyon a sarokba szoritotta, bevallotta, hogy Szalkai Andrásnál kapta a pénzt. Hogy miért adott Szalkai 400 koronát Dobriknak, azt megmagyarázta az a fegyver, melyet Dobrik padlásán találtak, ami pedig Szalkai András tulajdona volt. Dobrik azután bevallotta, hogy Szalkai András bérelte fel, hogy öcscsét, Szalkai Mihályt ölje meg azért, mert az öreg Szalkai György a fiatalabb Mihály fiát ültette be a vagyonba s András attól tartott, hogy testvére magához ragadja az egész vagyont s ezért ölette meg, hogy a vagyon rá szálljon. A csendőrség a gyilkost is, meg a felbérlet is letartóztatta.

* **Gyermekiért feláldozta magát.** A szülői önfeláldozás példájáról adnak jelentést. Jassi közelében történt a következő eset: Dobozer István földműves két kis gyermekével Jassiból Podol Hovaneibe kocsizott. Utközben a rossz uton a kocsi kettétörtött. A község még távol volt és a közelben senki sem volt, aki segítséget hozhatott volna. Így kénytelenek voltak az éjjelt a szabadban tölteni. Dermesztő hideg volt. A reszkető gyermekek atyjokhoz simultak, ki egyenként vette le felsőruhát és azokkal takargatta be didergő gyermekeit. Azután, hogy a szállótól is óvja őket elbük feküdt. Reggel az arra menő vándorok az apát halva találták, megfagyott. A gyermekek, kik életben maradtak, gondtalanul bujtak elő takaróik alól.

* **Rejtélyes halál.** Érdekes ügyben nyomoz most a hosszú aszói csendőrség. *Csikortas* Jánost tegnap reggel a háza előtt halva találták. A főszolgabíró és járásbíró a községi orvossal együtt kiment a helyszínre megvizsgálni a vizsgálatot, mely alkalommal kiderült, hogy az elhalt halántékán egy nagy sérülés van. A hullát a vizsgálat után a község házára

szállították, hol ma délelőtt fel fogják boncolni. *Nissalovszky* Endre vizsgálóbíró ki fog szálni a helyszínrre, hogy a titokzatos ügyben maga vezesse a vizsgálatot.

Az ujonnan átalakított

és megnagyobbított áruházamban a következő cikkek kizárólag jó minőségben megérkeztek és azokat a legolcsóbb árak mellett boesajtom a mélyen tisztelt közönség rendelkezésére.

Férfi-, női- és gyermek-CZIPOK.

Férfi és tíu KALAPOK.

Férfi és tíu FEHÉRNEMŰEK.

Mindennemű HARISNYÁK.

KALUCSNIK, gummi-kabátok és az összes férfi divat cikkek.

Kiváló tisztelettel

REICHARD-áruház

Fő-utca.

x Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigányzene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedeti helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

x Ritka kedvező alkalom kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműáru szükségleteit beszerezni. A helybeli közkezdveltségnek s általános szolidaritásáról s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai* cég más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalmra.

x Uj szálloda és vendéglő. Nagyvárad az utóbbi időben öröndetesen fejlődik. Egész új hársorok emelkednek. A vasuti állomástól a városba vezető út mindkét oldalán egész sereg új épületet emeltek ez évben. Egyik díszes emeletes épület *Fülöp István* jó hírű vendéglősé, aki modern berendezésű szállodát és vendéglőt nyit holnap az új épületben. Az új szálloda és vendéglő minden kényelemmel be van rendezve s különösen az utazó közönség kényelmére szolgál. A megnyitás holnap, vasárnap lesz.

IRODALOM.

Az első naptár.

Megjelent a »Jézus legszentebb Szive nagy képes népnaptára az 1905-ik évre« a czímen. Ezen édes magyar hazánkban már általánosan elterjedt és közkezdveltségű naptárnak jövő évre szóló ötödik évfolyama nagyon csinosan van kiállítva és valóban szívet lelket nemesítő, valamint érdekes olvasmányokkal bővelkedik.

Terjedelme 11 nagy iv, vagyis 176 oldal tehát jóval bővebb mint a megelőző években volt. Tartalma nagyon változatos. Olvashatunk benne ébületes cikkeket Jézus legsz. Szive tiszteletéről, sok érdekesítő eredeti elbeszélést, az ország és világ mult évi legfontosabb eseményeit, hasznos tudnivalókat az élet számára, földvidító érczeket. Sámos csinos aczélmetszetű képei egytől egyig nagyon sikerült és díszesek. Gyönyörű műmelléklete, mely keretbe téve, áhitatra gerjesztő. Mindezeknek figyelembe vétele után bátran elmondhatjuk, hogy a »Jézus legszentebb Szive nagy képes népnaptára« a jövő és egyik legsikerültebb és legolcsóbb naptára fog lenni. Vizontelárusítóknak illetve csoportos megrendelés esetén direct a *Szombathelyi Egyházmegyei Könyvnyomdából* Szombathely, Vas megye ha rendelik postán, vagy vasuton bármintve szállítva a mult évi áránál még valamivel olcsóbb és pedig a következő: 1 drb. 60 fill., 10 darab 4 kor., 20 darab. 6 kor. 60 fill., 30 drb. 10 kor. 20 fill., 40 drb. 13 kor. 20 fill., 100 drb. 31 kor., 500 drb. 150 kor. 100 drb. 300 kor. Egyes szám bolti ára 60 fillér. Vizont elárusító-, vagy terjesztőktől a megmaradt példányok febr. 15-ig a legnagyobb készséggel visszavételnek.

SZINHÁZ.

Megnyitás.

A Szigligeti színház kapui ma négy hónapi szünet után ismét megnyílnak. Uj erőkkal meggazdagodott a társulat s mi reménykedve nézünk az első előadás elé. Régi embereinket már jól ismerjük, örvendünk, hogy vizonteláthatjuk őket.

A színházi kommunikébeu az áll, hogy az uj tagok legjobb erősségei társulatnak. Mi nem kételkedünk benne, majd elválik. Ma este első előadásul a: »*Czigánybáró*« Strausz pompás operettje kerül színre.

Garró Adél fog ma bemutatkozni a váradi közönségnek, mint a Szigligeti-színház coloratour primadonnája.

A többi főszerep *Benkő, T. Pogány, Agnely, Tihanyi, Szatmáry, Békefy, Rédei* között oszlik meg.

Az első hét első felében lépnek fel a színház uj tagjai, kiket az igazgató szerződtetett.

A színház igazgatásága e helyütt tudatja az hét teljes reportoirját.

Heti műsor:

Szombat: Czigánybáró, *Garró Adél* bemutatkozása.

Vasárnap: Tavasz, *Aradi Aranka* bemutatkozása.

Hétfő: *Simonyi obester, Szerémy Gizella* és *Klenovits*tal.

Kedd: *Gyurkovits leányok, Baracsi Rózsi* bemutatkozása.

Szerda: A vándorlegény, *Garró Adél* felléptével.

Csütörtök: Aranylakodalom, diszelóadás az aradi vértanuk emlékére.

Péntek: A hajduk hadnagya, uj operett, uj jelmezekkel és díszletekkel.

Szombat: A hajduk hadnagya.

Vasárnap: A hajduk hadnagya.

Hétfő: A hajduk hadnagya.

EGYESÜLETEK.

Választás a jogászegyletben. A nagyváradi kir. kath. jogakadémia ifjusági segélyegylete és olvasóköre tegnap este tartotta meg tisztválasztó gyűlését, melynek eredménye a következő lett:

Olvasóköri elnök *Péterffy Elemér*, alelnök *Kovács Géza*, főjegyző *Leosó László*, aljegyzők *Bozóky Ferencz* és *Fekete Ferencz*, ház-nagy *Rigó László*, pénztáros *Lánczy József*, választmányi tagok *Frankó József*, *Géczy Imre*, *Nestor József*, *Nagy Jenő*, *Fényes Ödön*, *Nadányi Jenő*, *Havalszky Kálmán*, *Zubor Imre*, *Porubszky Gyula*, *Bozóky Ferencz*, *Fekete Ferencz*, *Szentlélek László*; segélyegyleti elnök *Fényes Ödön*, pénztáros *Fichtner Ödön*, alelnök *Heringh Sándor*, ellenőr *Nagy Jenő*, aljegyzők *Zombor Imre* és *Török István*, főjegyző *Kovalszky Kálmán*, választmányi tagok *Frankó József*, *Géczy Imre*, *Péterffy Elemér*, *Nestor József*, *Kovalszky Kálmán*, *Nadányi Jenő*, *Beóthy Miklós*, *Várszeghy Lajos*, *Bozóky Ferencz*, *Porubszky Gyula*.

A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. tanítók segélyalapja legutóbb tartott közgyűlésén, melyen dr *Walter Gyula* pápai praelátus elnököl, Nagyváradról *Falotay László* praelátus, egyházm. főtanfelügyelő, az egyházmegyei tanítói kar képviselőjében *Székely Zsigmond* gyulai tanító vettek részt. A gyűlésen bemutatták a püspöki kar leiratát azon felíratra, a melyet a bizottság meghagyásából a tápintézet létesítése ügyében a püspöki karhoz intézett. Elnök be-terjesztette a mult évre vonatkozó számadásokat. Végül a segélyek ügyében határozott a bizottság. A nagyváradi lat. szert. egyházmegyéből *Kercsik Nándor*, *Bodros*; *Vizy Lászlóné*, *Margitta*; a gör. szert. egyházmegyéből *Bakos György*, *Sárszeg*; *Szekula*. *Györgyné*, *Nagy-Szántó* részesülnek 40—40 korona segélyben.

Igazságszolgáltatás.

Kegyelem egy halálraítéltnék. Berlinben két hónappal ezelőtt az esküdtbíróóság halálra ítélte *Vogler Mari* cselédleányt, a ki urnőjét, a 70 éves *Bernstein Annát* éjjel megfojtotta és 3000 márka készpénzt rabolt el tőle. A német császár most megkegyelmezett az elítéltnék és a büntetést életfogytig tartó fegyházra változtatták át.

TÁVIRATOK.

Gróf Vay felolvasása a Pázmány-egyesületben.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.) *Gróf Vay Péter*, ő Felsője belső kamarása, aki nemrég tért haza Kelet-Azsiái utjából, ma este öt órakor felolvasást tartott a katolikus írók és hírlapírók országos Pázmányegyesületében a közönség óriási érdeklődése mellett. Vay a keletázsiai kath. egyesületekről beszélt.

Rakovszky beszámolója.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.) *Rakovszky István* orsz. képviselő, a néppárt alelnöke október hó 10-én fogja megtartani beszámolóját kerületében. *Rakovszky* beszámolója alkalmából kritika tárgyává fogja tenni *Hódossy* kiválását pártjából.

A román király Goluchowskinál.

Bécs, szept. 30. A román király a tegnapi schönbrunni udvari ebéd után hosszabb látogatást tett *Goluchowski* külügyminiszternél.

Lujza hercegnő csalói.

Páris, szept. 30. (Saj. tud. táv.) *Lujza hercegnőt* több párisi szélhámos beakarta csapni. *Raloure* püspök ál-aján-

lőlevelket jutalt be a hercegnőhöz s 100 frank erejéig megszarolták. A hercegnő jelentést tett a rendőrségnél, mely elfogta a csalókat, de később az ő kérésére ismét szabadlábra helyezte őket. A koldusok, zsarolók és szélhámosok egész serege tódul a hercegnő lakására, hogy pénzt csikarjanak ki tőle.

Lerombolt sirkövek.

Tapolca, szept. 30. elmúlt éjjel az itteni izr. temetőben huszonhat sirkövet, a legdrágábbakat és legerősebbeket, ledöntették a sírok mellől és többet alapjából szétromboltak. Az esetről rögtön jelentést tettek a főszolgabíró-ságnál, hol rögtön vizsgálatot indítottak és a csendőrséget sürgős nyomozással bizta meg.

A Balkánról.

Konstantinápoly, szeptember 30. Török és egyéb érdekelt körök kétségbevonják vagy pedig tengeri gyakorlatnak tekintik a lapoktól jelzett ama hírt, hogy a fekete-tengeri hajóhad éjjel kiindult Szabasztopolból.

NYILTTÉR. — ÉRTESÍTÉS.

Városunk t. közönségét van szerencsém tisztelettel értesíteni, miszerint a nagyváradi ipartestület házában lévő

Nemzeti szálló, kávéház és éttermet

megvásároltam és azt e hó 28-án át véve, **a 1904. évi október hó 1-én ünnepélyesen megnyitom.**

Ez üzletágban gyermekkorom óta nyert tapasztalataim képessé tesznek arra, hogy minden e szakban a legkényesebb igényeknek is megfelelhessenek s ígérem hogy a leg gondosabban oda fogok munkálni, hogy t. vendégeim igényeit üzletemben kielégítem.

Jelszavam: **olcsó árak mellett csak kitűnő ételek és italokkal szolgálni t. vendégeimnek** és ebből folyólag:

Kávéházamban reggeli kávé 20 fillér, fekete kávé 20 fillér, Dominó játszma 10 fillér, egy órai billiárd 48 fillér, éjjel olcsó hideg buffett.

Szállodámban: szoba nappali 1 kor. 24 órára világitással: 2 korona.

Éttermemben: a legolcsóbb étlap mellett, **olcsó Dréher**, reggeli, kitűnő és mindig frissen csapolt Dréher sör, első minőségű nagyváradi és érmelléki fajborok.

MEGNYITÁS: disznótor és halpaprikással. 893

Teljes tisztelettel

Richter Antal

szállodás, vendéglős és kávé.

REGÉNYCSARNOK.

Makár álma.

Irta: **W. Korolenko.** 6

Makár fölháborodása nagy és őszinte volt. »Ez aztán egy nyomorult! az én csapdáim között sétál!« Az igaz, hogy kevéssel előbb Makár s inte idegen csapdák körül leskelődött, de az egészen más, a különbség nagy volt... A különbség ugyanis abból állt, hogy mikor ő

Aloska csapdái mellett járkált, félt, hogy rajta kapják, míg most, mikor egy idegent vett észre az ő csapdái körül, jogosan felháborodott és kedve támadt megbüntetni a vakmerőt, ki az ő jogait akarja megcsorbítani.

A legrövidebb uton, a bozóton át futott a leesett csapdához, mely rókát fogott. De Aloska is arrafelé igyekezett medveszerű czamogásával. Az volt a fő, hogy előtte érkezzék. Végre odaért a lezuhant deszkához, mely alól kilátszott a róka veres szőre. Ilyennek látta őt Makár röviddel előbb az ágyában. Az állat kaparta karmaival a havat és Makarra nézett fényes, égő szemével.

— Tytima! (ne nyulj hozzá) . . . Az enyém! — kiáltott Makár Aloskára.

— Tytima! — felelte Aloska hangja visszhangként — az enyém!

Lázás sietséggel mindketten egyszerre igyekeztek a deszkát fölemelni, hogy felszabadítsák és megfogják a rókát. Mikor a deszkát fölemelték, a róka négy lábra állott. Egyet ugrott és megállt, gunyosan nézve a két tcsalgni ellenségre: hátra fordította a nyakát, megnyalta a csapda által okozott sebet, aztán vígan elfutott, szeretetreméltóan csóváltatva a farkát.

Aloska utána szaladt, hogy üldözőbe vegye, de Makár megragadta háturól a szónáját.

— Tytima! — kiáltotta az enyém! És most ő szaladt a róka után.

— Tytima! — ismételte újabb visszhangként Aloska hangja.

És most Makárt rántották meg a bundájánál, míg Aloska elébe került.

Makár megharagudott, elfelejtette a rókát és a szaladó Aloska után vetette magát.

Minél tovább szaladtak, annál gyorsabban futottak. Egy fenyőág ledobta Aloska fejéről a sapkát és az a földre esett. Aloskának nem volt ideje azt fölvenni. Makár dühösen ordítva, a nyomában volt és már majdnem elérte őt. De Aloska azért most is ügyesebb volt Makárral. Hirtelen megállt, megfordult és a nyakát előre nyújtotta. Makár hasa beleütődött az akadályba, megbotlott és végiggurult a hóban. Az átkozott Aloska a még mindig guruló Makár fejéről lekapta a sapkát és eltűnt a taigában.

V.

Makár lassan föltápáskodott, a tagjai sajogtak. Nagyon szerencsétlennek érezte magát; utálatos kedélyhangulatban volt.

Hogyan is ne! mikor a róka már majdnem a kezei között volt, míg most! . . . Még látni vélte a sötét bozóthoz a vad farkesóválást, és ez utolsó gunyolódása után, a róka végképen eltűnt.

A sötétség fokozódott. A kis fehér felhő a zenithen lassan eloszlott, alig volt látható.

A sugarak, melyek onnan még mindig kilöveltek, egyre bágyadtabbak, fénytelenebbek, elhalóbbak lettek.

A szaladás fölmelegítette Makár testét. A hó jeges patakocskára olvadt rajta, becsurgott a kabátja ujjába, szónájának gallérijába, végig csugott a hátán, befolyt a torbasz-jaiba (jakut lábbeli). Sapkája többé nem volt, az az átkozott Aloska elvitte. A keztyűit elvesztette a szaladásban; nem tudta, hol keresse meg. A helyzete rosszabbodott. Makár jól tudta, hogy a kéréhetetlen hideg nem tréfál azokkal, kik sapka és keztyű nélkül merészkednek a taigába menni.

Már nagyon régen járt. Számítása szerint már régen ki kellett volna érnie Jamalakhyól és látnia kellne a templom tornyát, pedig ő még mindig a taigában volt s az minden oldalról körülövezte őt. Mintha a bozót megbabonázta volna és nem engedné őt ki búvköréből. A távolban még mindig rezgett a haragszó. Makár e hangok után akart indulni, de a harangozás mindig távolabbról hallatszott.

Kétségbeesés fogta el Makár szívét; a fáradtság lenyomta. Lábai megtagadták a szolgálatot, a tagjai össze voltak törve, sajogtak; lélegzete elfult. Kezei és lábai elszibbadtak. Ugy tetszett neki, fehéren izzó hordó abróncsok szoríják össze, morzsolják szét fedetlen fejét.

— El vagyok vesze, nincs máskép!

Ez az eszme megvillat Makár-ágyában és mindig rövid időközökben ismétlődött, de Makár azért csak haladt előre.

(Folyt. köv.)

Megnyitó előadás.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 1. Bárietszám 1. (páratlan)

Ma, szombaton 1904 október 1-én:

színe kerül:

Czigánybáró.

Nagy operette 3 felvonásban. Irta: dr. Jókai Mór. Zenéjét szerzette: Staurisz János. Rendező: Szathmáry Árpád.

S z e m é l y e k:

Zsupán, sertéskereskedő	— —	Tihanyi Miklós
Arzéna, leánya	— —	Agnelly Irén
Mirabella, nevelője	— —	Benkő Jolán
Ottokár, Mirabella fia	— —	Rédey István
Carnero gróf	— —	Szathmáry Á.
Barinkay Sándor	— —	Békefi Lajos
Czipra, cigányasszony	— —	T. Pogány J.
Szaffy, cigányleány	— —	Garzó Adél
Gábor, diák	— —	Horváth Kálmán
Pali	— —	Vank István
Józsi	— —	Bartók Endre
Ferkó	— —	Irmay Béla
János	— —	Bokros
István	— —	Koháry Pál
Gyuri	— —	Gaidzsinszky P.
Csicsi	— —	Lesonczy G.
Zsiga, cigánypurdó	— —	* * *
Egy hírnök	— —	Várady Ede
Szeji, lámpagyújtó fiú	— —	Halmay Lajos
Miksa, hajóslegény	— —	Miksay Emil
Minna	— —	H. Czene Stefi
Rátó, inas	— —	K. Komáromi E.

Hajóslegények, cigányok, cigánygyerekek, csikósok, hajdúk, huszárok, markotányosok, táncosok, apródok. Történi: az első felvonás a temesi bántóságban, a második egy cigányfaluban, a harmadik Bécsben. Idő: a múlt század közepé.

ARÁNY: Nagyárholy 14 korona. színe és els. emeleti páholy 12 kor. Második emeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Korszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színdap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10 től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órákor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók ma d. u. 3. órától 5-ig.

Kezdeté fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap vasárnap, október hó 2-án: két előadás.

Délután 3 órákor fél helyárrakkal:

Tóth leány.

Népszínmű.

Este fél 8 órákor rendes helyárrakkal:

TAVASZ.

Operette.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, szept. 30.

Buza okt. — — — —	10.20
Buza ápr.-re — — — —	10.56
Rozs okt.-re — — — —	7.43
Tengeri májusra 1905. — — — —	7.30
Zab okt.-re — — — —	6.75
Repeze aug.-ra — — — —	11.60

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 30.

Osztrákhitelrészvény	— — —	671.—
Magyar hitelrészvény	— — —	780.50
Leszámloló bank	— — —	463.—
Rimamurányi	— — —	530.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	644.—
Közuti vasut	— — —	584.—
Városi villamos vasut	— — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1904. szept. 30.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	118.45
Magyar vasuti kölesön aranyban $4\frac{1}{2}\%$	— — —	—
Magyar vasuti kölesön ezüstben $2\frac{1}{2}\%$	— — —	—
Magyar koronajárdék 4%	— — —	87.70
Italmérési jog megváltási kötvény	— — —	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — —	88.75
Magyar földtehera entesítési kötvény 4%	— — —	98.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	— — —	206.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	161.50
Osztrák járadék papirban	— — —	99.25
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.—
Osztrák korona járadék	— — —	119.—
Osztrák járadék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorjegyek	— — —	154.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	1615.—
Magyar hitelbank részvény	— — —	777.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	669.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	654.50
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.01
Német birodalmi márka	— — —	117.35
London vista	— — —	239.49
Páris vista	— — —	95.07
20 márkás arany	— — —	23.46

SZERKESZTŐI PÓSTA.

P. I. B. Mezőkeresztes. Sajnáljuk, hogy tudósításával elkésett s így fáradsága kárba vészett. Az említett dologról már tegnapi számunkban írtunk. Kérjük máskor előbb szíves értesítéseit, — hiszen van ott telefon is. Üdvözlét.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Eladó gázmotor.

Egy jókarban levő, jelenleg is működő 2 lóerejű

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Hirdetések felvételnek

a legjutányosabb árban a lap kiadóhivatalában.

Siker
hirdetésekkel

csak a hirdetések czélszerű fogalmazásával, megfelelő tipografiai alakjával és az alkalmas újságok helyes megválasztásával érhető el. Ennek elérése czéljából forduljon **Mosse Rudolf hirdetési irodájához Budapest, IV. Ferencziert 3,** ezen iroda a siker elérésére szükséges felvilágosításokkal díjmentesen szolgál. — Csak az újságok eredeti sorairai, nagyobb megbízásoknál legmagasabb árkedvezmények engedélyezése mellett számítanak fel; ezen intézet igénybevétele által több nagy előny mellett a hirdetési 882. költségekben megtakarítás is elérhető.

Szálloda és vendéglő megnyitás!

Van szerencsém a t. közönség szíves tudomására hozni, hogy a **Fő-utcán, a pályaudvar közelében** ujonnan épült és modern kényelemmel berendezett

Európa-szállodámat

— **vasárnap, október hó 2-án MEGNYITOM.** —

Uj szállodámban, mely **villamos világitással és telefont** van felszerelve **fényes éttermet** s **kellemes kerthelyiséget**, az emel ten pedig közel **30 elegáns vendégszobát** rendeztem be. T. szálló vendégeimnek **díjmentesen fürdő** áll rendelkezésére.

Az a legfőbb törekvésem, hogy szállodámban a t. közönség legmesszebb terjedő igényeit kielégítem. Különös gondot fordítok arra, hogy mindenkor **legkitünőbb italokkal** szolgáljak s ezért pinczém **saját termésű boraimon** kívül a **legkiválóbb magyar termelők boraival** gazdagon felszereltem. **Kitünő, izletes ételekről** is állandóan gondoskodom.

Pontos, figyelmes kiszolgálás! Egy pohár kőbányai SÖR 8 kr.

A t. közönség szíves pártfogásába ajánlom magam s megtisztelő látogatását kérem,

kiváló tisztelettel

Fülöp István,

az EURÓPA szálloda és vendéglő tulajdonosa.

Világhírű!

a „RECORD“ festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arc-képeiről, melyeket elismert művészek által készített. Számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerőlevél a világ minden tájáról.

Első rangú képek árai:

Olaj-, aquarell és pastellfestésben fénykép után 48—63. cm. nagyságban ára — — — — — **20 korona**

Legfinomabb kivitelű **Blom-, Platin- és krétarajz** ára — **5 korona**

Részletes árjegyzék bérmentve.

Egy életnagyságu képet készítünk mindenkinek **teljesen ingyen**, ha ha részünkre 3 rendelést szerez és azokat egyenkint vagy

egyszerre beküld

„REKORD“ festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 46,

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünő teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen újonnan átalakított és jól gondozott* minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

743

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

Egyben van szerencsém igen tisztelt vendégeim és jóakaróim szíves tudomására hozni, hogy

éttermemet *megnagyobbítottam,* úgy, hogy tisztelt vendégeim kényelmét megszeressem. Most alkalmam van minden *társas összejövetel*ekhez tágas, *szép termet rendelkezésre bocsájtani.*

Előzékeny kiszolgálás!

Jutányos árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadlatnak. — *ABONENSEK* részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani újonnan berendezett *VENDÉGSZOBÁIMAT*, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint *SZÁLLÓHELY* is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Számos látogatást kérve tisztelettel

KECSKEMÉTY ISTVÁN
vendéglős.

„Nagyváradai Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamattal

és a legelőnyösebb feltételek mellett **törlesztéses jelzálogkölcsonöket** nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább

kamatozásu kölcsonöket bélyeg- és illetékmentesen convertál. Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

79

Az igazgatóság

Hatóságilag **engedélyezett végeladás!**

Más vállalat miatt helybeli **kézmű-, divatáru- és confectionó-** (kész női- és gyermek-felöltők) üzletünket feloszlatjuk s az árukat készpénz fizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.